

забезпечує не тільки виживання, але й процвітання компаній у динамічному економічному середовищі, зберігаючи стабільність і стійке зростання в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Mastering Risk Management in Business: Towards Sustainable Security URL: <https://immersivfactory.com/blog/336-Mastering-Risk-Management-in-Business-Towards-Sustainable-Security> (дата звернення: 26.11.2024)
2. Model risk management: Vital to regulatory and business sustainability URL: https://www.sas.com/en_be/insights/articles/risk-fraud/model-risk-management-vital-regulatory-business-sustainability.html (дата звернення: 26.11.2024)
3. Ризик-менеджмент: види ризиків та AI-рішення для бізнесу URL: https://nikivolt.blog/risk_management_and_ai_solutions/ (дата звернення: 26.11.2024)

УДК 331:314.1

*Голбанос С.С.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(доктор філософії)
(Науковий керівник: д.е.н., професор Семикіна М.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

НОВІТНІ ВИКЛИКИ І ТРЕНДИ МІГРАЦІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МОЛОДІ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах сучасних реалій глобалізаційні процеси чинять суттєвий вплив на різноманітні сторони економічних і суспільних процесів, у тому числі, й на міграційні тенденції та настрої. Молодь, виступаючи ініціатором соціально-економічного розвитку, характеризується більшою схильністю до мобільності порівняно з представниками середньої і старшої вікових груп, що пов'язане як із вищими адаптаційними навичками, так і з пошуком можливості отримання якісної освіти, гідної праці, кращих умов для задоволення власних життєвих потреб і самореалізації.

Так, обраний Україною курс щодо євроінтеграції дозволяє отримати такі позитивні ефекти, як можливості набуття практичного досвіду, здобуття сучасної професійної освіти, розвитку професійних навичок і компетентностей, опанування новітніх цифрових інструментів, поліпшення рівня володіння іноземними мовами тощо, адаптуючись до запитів ринку праці країн європейського простору [5].

Значення індексу глобалізації (KOF Globalisation Index), що містить такі три компоненти, як політична, соціальна та економічна глобалізація, для України мали тенденцію до зростання – від 32 у 1991 р. до 73 у 2021 р. При цьому, у 2021 р. Україна посіла 43-тє місце з-поміж 196 країн світу зі значенням індексу глобалізації 73 бали [8].

Поряд з цим, як власне глобалізація, так і надмірна міграційна мобільність молоді несуть у собі низку викликів та загроз. Зокрема, глобалізаційні процеси ще більш поглиблюють диференціацію й нерівність соціально-економічного розвитку між країнами, що призвело до появи протилежних тенденцій – регіоналізації і навіть деглобалізації, зумовлених політичним протистоянням та прагненням держав захистити національні інтереси [1].

В системі факторів міжнародної міграції можуть бути виокремлені: макроекономічні (стан ринку праці й економіки держави, наявність соціального капіталу); мікроекономічні (психологічні особливості індивіда, вплив референтних груп); метасистемні (глобалізація, інституції забезпечення) [6].

В Україні внаслідок тривалої фінансово-економічної і соціальної криз, що загострилися в умовах воєнного стану, міграційна мобільність молоді набуває все більшого масштабу, призводячи до неможливості відновлення та розвитку вітчизняного людського потенціалу, забезпечення кадрових потреб господарюючих суб'єктів. Поширеним явищем для України є реалізація суттєвих загроз національній безпеці демографічного (втрата життя і здоров'я громадян, вимушена зовнішня і внутрішня міграція, значне старіння населення, «кіднепінг») і соціального характеру (погіршення рівня добробуту, зменшення доходів, зростання безробіття, підвищення захворюваності, зростання цін, загострення соціальної нерівності) [2].

Згідно зі значеннями глобального індексу миру, Україна у 2023 році потрапила до 10-и країн, найбільш небезпечних для життя, нарівні з такими країнами, як Ірак, Сомалі, Сирія, Ємен, Афганістан. Найбільш безпечними країнами визнано Ісландію, Данію, Сінгапур, Швейцарію та ін. [7].

Повномасштабне вторгнення в Україну призвело до вимушеного виїзду значної кількості населення за кордон. Згідно зі звітом Міжнародної організації з міграції, станом на жовтень 2024 року у складі населення, яке після виїзду внаслідок війни повернулося до України, переважали жінки, чисельність літніх осіб була значною (рис. 1) [9].

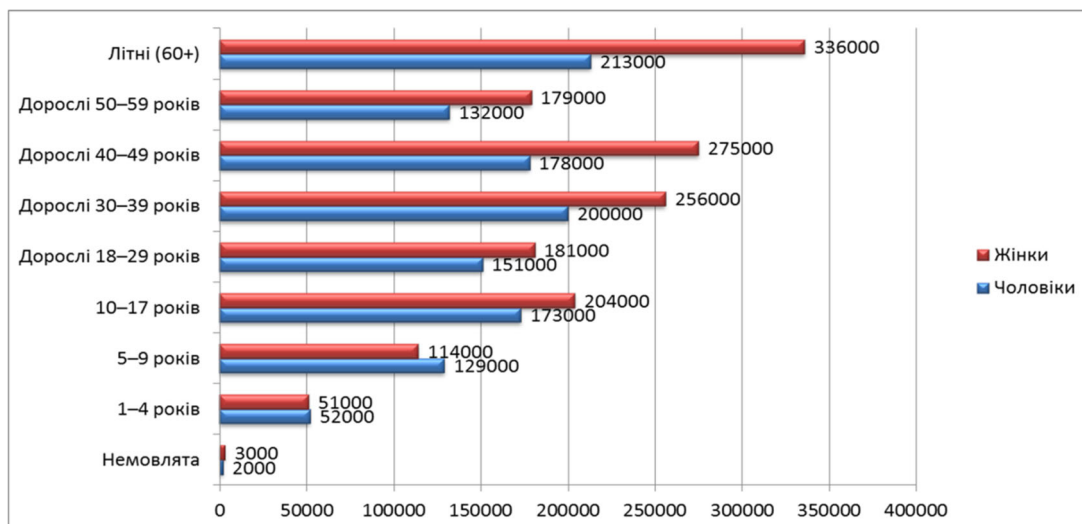

Рис. 1. Розподіл населення, що повернулося в Україну, за віком і статтю, на жовтень 2024 р. [9]

Тенденція до зменшення чисельності населення в Україні загалом, так і молодшої його вікової групи, зокрема, мала місце в Україні задовго до

повномасштабного вторгнення. Так, чисельність осіб віком до 15 років зменшилася з 11,8 млн. на 1 січня 1990 р. до 6,55 млн. на 1 січня 2022 р.; віком 16-59 років – з 30,3 млн. до 24,3 млн. за аналогічний період. Натомість, дещо зростала чисельність громадян у віці 60 і більше років – з 9,45 млн. до 10,15 млн. (1990-2022 рр.) [4].

Чисельність осіб у закладах дошкільної освіти України у 1990 році становила 2428 тис. осіб, тоді як у 2023 році – лише 862 тис. осіб. Кількість учнів у закладах загальної середньої освіти зменшилася з 7132 тис. осіб до 3906 тис. осіб, відповідно. Чисельність учнів, слухачів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти мала спадну тенденцію – від 643,4 тис. осіб у 1990 р. до 225,2 тис. осіб у 2023 р.; у закладах фахової передвищої освіти – спадну (від 757,0 тис. у 1990 р. до 166,0 тис. у 2020 р.), з поступовим зростанням, починаючи з 2021 року (до 350,0 тис. у 2023 р.). Чисельність здобувачів у закладах вищої освіти мала спадну тенденцію з 2010 р. (2129,8 тис.) по 2021 р. (1047,0 тис.), з поступовим зростанням до 1149,0 тис. осіб у 2023 р. [4].

Зважаючи на наявні тренди і виклики, в контексті подолання надмірної міграційної мобільності молоді в Україні, важливими напрямками є: поліпшення державної політики з підтримки молоді, включаючи розвиток соціальної інфраструктури (забезпечення житлом, можливостями для здобуття якісної освіти, оздоровлення, задоволення соціально-культурних і побутових потреб); запровадження програм, які б стимулювали повернення молоді з-за кордону та забезпечували підтримку талановитих молодих людей; трансформація ринку праці у напрямі підвищення рівня її оплати та умов; імплементація досягнень цифрової економіки та розвиток дистанційної зайнятості тощо.

Список використаних джерел:

1. Антипенко Н.В., Почерніна Н.В., Васильківський Д.М. Глобалізація та її вплив на міжнародні економічні відносини. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3345/3272> (дата звернення: 20.11.2024).
2. Липкань А.Ю. Загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2023. Вип. 3. С. 45-59.
3. Мульська О.П. Система моніторингу міграційної мобільності молоді у проекції збереження людського потенціалу: концептуально-методична емпірика. *Innovation and Sustainability*. 2022. Iss. 3. С. 38-49.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 21.11.2024).
5. Семикіна М.В., Мельнік А.В., Кабай В.О. Деформація мотиваційних чинників у сфері праці як передумова формування міграційних настроїв вітчизняних працівників. *Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки*. 2017. Вип. 4(1). С. 95-106.
6. Хила Є.П. Детермінуючі фактори міграційних настроїв молоді. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2023. Т. 28, Вип. 2. С. 6-10.
7. Global Peace Index (GPI), 2023. URL: <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2023/06/GPI-2023-Web.pdf> (дата звернення: 19.11.2024).
8. KOF Globalisation Index, 2023. URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (дата звернення: 19.11.2024).
9. Ukraine Returns Report. General Population Survey. Round 18 (October 2024). International Organization for Migration (IOM). URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-returns-report-general-population-survey-round-18-october-2024?close=true> (дата звернення: 20.11.2024).